

Előfizetési árak:

ostán vagy házhoz káldvo:

Egész évre. 20.— kor.

Félévre. 10.— kor.

Negyedévre 5.— kor.

Egy hónapra 1.70 kor

Egyes szám ára 8 fill.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE

Hirdetések díja:

Egy □ em. területenként 8 fillér.
Nyilttér és magánérdekű közlemények soronkint 40 fillér.

Megjelenik minden nap, az ünnepek és vasárnapok kivételével.

Szerkesztőség: Kossuth-utca 13.

Ide küldendők a lap szellemi részét illető közlemények.

Főszerkesztő:

Koncz Ákos.

Felelős szerkesztő:

Dr. Orbán József.

Kiadóhivatal: Kossuth-utca 13.

Előfizetés, hirdetés és magánérdekű közlemények felvétele.

Meghamisított történelem.

Debreczen, aug. 21.

Magyarország történetének meghamisítása sötétlik azokban a beszédekben, melyeket a Zichyek a katolikus kongresszuson elkövetni nem áttalottak; — sőt e hamisítás egészen a humor tereére lép át, midőn a reformációt oly országos csapásnak nevezi, mely a tatár- és török-pusztítással, egyenlő károkat okozott. Valóban pusztító hatása volt a reformáció. Elpusztította azokat, kik Magyarországot nemzeti önállóságától megfosztani kívánták s elsöpörte azokat, kik a Zichyekhez hasonló elbizakodottságukban azt hitték, hogy a szegény elgyöngült nemzettől szabadságát elrabolhatják. De számításukban a reformáció ellenségei rettenetesen tévedtek.

A lelkek szabadsága megerősítette a kifáradt és elcsigázott nemzetet s a vallásszabadság magával hozta a politikai szabadság csiráját. Luther és Calvin után Bocskay és Bethlen következtek és a vallásszabadság megmentette az országot a rabszolgaságtól. Ez a történelem tanulsága, melyet a néppárt histo-

rikusai most a maguk részére kívánják átalakítani. És hivatkoznak, mint utolsó argumentumra, ő Fel-ségére a koronás királyra s nem restellik felkent személyét politikai manővereikbe bevonni s azt szeretnék elhíttetni a nemzettel, hogy a király, a ki Bocskaynak szobrára nagylelkű adományt tett, rokonszenvezik a néppárti politikával, mely viszályt és egyenetlenséget készít a nemzetet alkotó társadalmi osztályok között. Azt akarják elhíttetni fanatikus vakbuzgóságukban, hogy övék az igazság, mert az ő részükön van a vallás; holott a vallás az ő kezükben nem egyéb mint eszköz arra, hogy azzal mint fegyverrel megtámadhassák a vallási és politikai szabadságnak általuk annyira gyűlölt rendszerét.

Szerencse, hogy a felvilágosodás és vallási türelem ellenségei oly kevesen vannak, hogy Magyarországon ez idő szerint még nem nagyon veszedelmesek. De eléggé veszedelmesek arra, hogy a nagyon is kívánatos társadalmi egység létrehozását késleltessék s ezért bárminő formában jelentkezzenek, kötelességünk támadásainak ellenállni.

Mert szándékuk kivitelében

szívósak és kitartóak s előttük minden alkalom jó, mihelyt céljaik megvalósítására legtávolabbról is alkalmasnak mutatkozik. A keresztényiség Magyarországra behozatalának kilencszázéves emlékűnépele ily alkalmas momentumnak jelentkezett; siettek is azt kihasználni. Nekik hiába volt a vallás és béke igazi apostolának egyetértésre intő szava; hiába a legszentebb eszme, mely a magyar nemzetet egygyé fűzte. Elhíttették a visszavonás magvát s felekezeti ügygyő degradálták a nemzeti egység és összetartozóság nagy ünnepét.

És igaz volt Széll Kálmánnak, ennek a mélybelátásu politikusnak, ki bepillantott a néppárti vezetők kulisszatitkaiba s vallási vitákat provokálni nem akarván, az ünnepély vezetésétől épen ez oknál fogva visszavonult s ezáltal bölcs tapintatosságának, politikai éleslátásának ismét fényes tanujelét adta. Pedig nagyon is megvolt a hajlandóság arra, hogy a kormányt az ünnepély activ vezetésébe belevonják s ellenzéki oldalról mint vastag tévedést hangoztatták a miniszterelnök azon álláspontját, hogy csak mint meghívott kívánt résztvenni

TÁRCZA.

Két letört virág.

Tegnap még a legszebb virág —
Lehelt kábító illatot,
S ma már letört, elhervadt.

Tegnap még a legszebb leány —
Arcza derűt, szeme ragyog
S ma már csöndes, fehér halott.

Egy éjszaka ölte meg őket
Ama a fagy, emest a lár...
Leány, a sorsod a virágé
Fakadás, nyílás, hervadás.

Farkas Imre.

A tavaszról — Őszszel!

A „Debreczeni Ellenőr” eredeti tárczája. —
Irta: Morvay Zoltán.

Igen. A tavaszról akarok regélni. A mi olyan szép volt és oly rövid. Sőhajtva gondolok az elshant tavaszra, most az őszben és fáj, végtelenül fáj, hogy több tavasz nem lesz!...

De csak az én számomra nem lesz!...

Oh a tavasz ezután is eljön igen sok éven át. Napsugárt hoz, rügyet fakaszt és langyos fuvalma föleskölja a szendergő virágot... de én már azt nem látom, nem érzem... örök esendben és nyugalomban alszom már akkor odalent, azt a hosszú, vég nélküli álmot, a miben nem szoktunk többé álmodni semmit, semmit!...

Mert gyógyíthatatlan beteg vagyok és meg fogok halni!

Nem szerelmi bánat, nem valami diva-

tos betegség öl meg, oh nem. Régen tules-tem én már az olyan dolgokon! Az én bajom végtelenül prózai nyavalya: meghültem és el fogok menni!...

Itt kell hagynom ezt a szép, szines világot, a mit egészségesen mindig átkozunk, mindig böesmölünk, de a mit, ha el kell válni tőle sajnálunk egy kissé... és ugy tesz nekünk, hogy a gonoszságoknak e tanóját elhagyni — fáj!

Megtörve sétálok végig a korzón, a szép őszi reggelen. A járdaszéli fákról már leperogtek a sárga levelek, de kopár galyaikon gyémántesöppekké vált az éjszakák dere. A nap melegen süt, hinti fényes sugárát a vén emberek nyara a vidám, zajongó járó-kelőkre. S egy lepke... egy bohó kis lepke, itt felejtett emléke az elshant nyárnak, jókedvűen száll el fölöttem az enyhe légen át, azurszinű ég felé amin — csodálatos — bárányfelhők usznak...

Minden él, minden ragyog, csak én fakultam meg, csak én enyészek el!...

— És ez a gondolat örökké kísért, örökké velem van, nem bírok szabadulni tőle!

Ezt suttogják talán a járdaszéli fák is, a mint hervadásnak indult lombjaikat össze-össze hajtják az őszi fuvalomba, ezt látom felírva az utolsó lepke szárnyaira, a mint előttem ellebben! Ezt! A „Memento morit!” S talán ez a gondolat az — a mi minden beteget kinez, — mondom, talán ez a gondolat az, a mi még élve elhamvaszt, de ha nem is, bizonyára hihetetlen gyorsasággal hajt a sirverem felé!...

Mellettem vidáman sétálnak a járó-kelők. Suttogó mamák és kaezagó bakfisok, bé-bé-kalappal a fejükön s mellettük fiurak, a kik gomblyukaikban fehér ősz-

viselnek s erőt, bátorságot éreznek magukban küzdeni, egy ilyen kedves, szép bé-bé-kalapos „tavaszi illuzióért!”...

Bánt a boldogságuk!... Elfordulok tőlük s nézem inkább a sáros kocsiutat a min egy szurtos timár inasgyerek bőrkötő szait nyikorgó targonézáján.

... És a timár-gyerekekről eszembe jut a Pista!...

Volt egy tanulótársam, illetve jó pajtásom (mert a tanulótársak nem mindig jó pajtások) a ki szintén timár lett.

Timár lett. És most is egészséges, boldog ember! A betegek naivak. Gyermekeké teszi a legkeményebb férfit is a halálos baj, minden tárgy, minden ember, magukat és betegségüket jutatja eszükbe, örökké ezen töprengenek s én is, ahogy itt rovom végig az aszfaltot imbolygó lépteimmel, azt kérdezem magamtól, hogy miért is nem lettem én is timár és egészséges, boldog ember, mint a Pista?

Valaki azt kérdezhetné milyen fiu volt az a Pista?

Bocsánat, Pista igen derék legény volt mindenkor és mindenekben. Sőt jószívü is volt, ami a mai világban ritka eset.

Különben együtt bosszantottuk négy éven át a tanárainkat az alsó gimnáziumokban és szintén együtt maradtunk fenn a német órák után, ha Oszterlamm tanár urnak nem tudtuk elmondani a verset nonról, a kis Mignonról, aki elhíttetett valamikor és hihetetlenül volt amikor azt kezdte

Kenst du da

a lehető legegyszerűbb; három fokban rendelkezik orgánummal, ezek: a központban a földművelésügyi miniszterium munkásközvetítő-osztálya, a vármegyei központokban a törvényhatósági munkásközvetítők s végül a községekben a községi munkásközvetítők. Ez orgánumok egymással állandó érintkezésben vannak s működésük úgy van berendezve, hogy a felek azok bármelyikénél jelentkezhetnek akár szóval, akár levélileg, s a kért utbaigazítást azok bármelyikétől megkapják; mindenesetre legegyszerűbb azonban, ha ki-kí a saját községébeli munkásközvetítőnél keresi a részére szükséges munkaerőt, vagy alkalmaztatás közvetítését.

E szervezet mellett a munkásközvetítői intézmény életbelépte első évében már eredményes tevékenységet fejtett ki. A tavasz óta a huszezt meg meghaladta azon, jórészt aratómunkások száma, kik helyben keresetet nem találva, a munkásközvetítői intézmény közbenjárásáért jelentkeztek s e jelentkezők száma az aratás megkezdése után néhány százra apadt le. Hogy mennyi volt ezek közül, a ki tényleg a munkásközvetítői intézmény révén nyert alkalmazást, arra biztos adatok nincsenek, mert az intézmény egyelőre nincs arra berendezve, hogy az általa ajánlott munkások elszerződteséről statisztikát is vezessen, a mi bizonyára igen érdekes lenne ugyan, azonban fontossága aligha állana arányban a reá fordítandó munkával, hanem kétségen felül állandónak kell tartanunk, hogy a jelentkezés után elszerződött munkásoknak igen nagy százaléka nyert a közvetítés révén keresetet s csak kevesebb azok száma, kiknek a munkaalkaalom utóbb önként kínálkozott.

A felmutatott első eredmények tehát mindenesetre azzal biztatnak, hogy az intézmény a hozzáfűzött várakozásnak továbbra is meg fog felelni, de épen ezért felhívjuk gazdáink figyelmét, hogy igyekezzenek ez intézmény működését megismerni és tevékenységét saját jól felfogott érdeküknek megfelelően felhasználni, mert az intézmények nem egyedül önmagunkban hordják

sikeres működésük feltételeit, hanem keresendők másrészt e feltételek azon egyének jóakarataiban, kik az intézmény gyakorlati alkalmazásának tényezői.

Kínai titkos társaságok.

Ázsia régi kulturállamai, politikai szervezetükönél fogva, és idők óta kiválóan alkalmas talajt szolgáltatnak titkos társaságok alakítására, amelyek gyakran az egész emberiségre nézve rendkívüli jelentőséggel bírtak. E tekintetben csak az epehusi Diana miniszteriumaira, Zoroaszter titkos tanaira, az indusok szent könyveire stb. hivatkozunk. És valamint Szíriának, Perzsiának és Indiának, úgy — talán még kiterjedtebb mértékben — Kínának is meg voltak a maga titkos társaságai, a melyeknek céljáról és szervezetéről sok mindenfélét regéltek, tudományos alapon azonban csak a legújabb korban kezdtek velük foglalkozni.

A kínai titkos társaságok egytől-egyig politikai jellegűek, a mi az ottani kényuralki rendszer természetes következménye. Ezek a titkos társaságok mindig sok dolgot adtak a kínai kormányoknak, de a legtöbb galibát okozta az ugynevezett „Nagy Hung-szövetség”, a melynek működése főleg a tizenharmadik század első felére esik.

„Hung” tulajdonképpen annyit jelent, mint „áradat”. Ezzel a címmel azt akarták jelezni, hogy a szövetség az egész földet el fogja árasztani. Hogy azt a látszatot keltsék, mintha a tagok nem mind egy és ugyanahhoz a társasághoz tartoznának, a szövetség egyes ágazatainak különböző neveket adtak, — pl. „Hármas egység társasága”, „A kék Lotus társasága”, „Az arany Orchidea kerülete” stb. A szövetség élén három személy áll: a koh (legidősebb) és a két hongcsi (fiatalabb testvér).

A ki felvételért folyamodott, az egy bálvány előtt térdelve tartozott letenni a titoktartás fogadalmát. Mellette jobbról és balról térdelt a 2 hongcsi és 2 évesre fent kardot tartott szögalak-

ban a feje fölött. Az eskünek 36 pontja volt; a legfontosabb pont így szólt: „Esküszöm, hogy sem atyámat, sem anyámat, sem fitestvéreimet, sem nőtestvéreimet, sem feleségemet, sem gyermekemet, hanem kizárólag csak a szövetséget fogom ismerni. Ahova ez vezet, oda megyek, a hol ez üldöz, ott üldözök én is; az ő ellenségei lesznek az én ellenségeim”.

Az eskü megpecsételése a jelölt belevágot az ujjába és három vérepet csepegtetett egy csésze arakba; ugyanezt tette a három főnök, azután a jelölttel együtt kiürítették a csészét.

A tizenkilencedik század közepétől, leginkább európai hatalmak kezdeményezése folytán, erősen kezdtek szorongatni a szövetséget, minek következtében az a szabadkőműves páholyok mintájára szervezkedett. Egy ilyen páholyt ekként ír le egy angol szakiró.

„A páholy, vagyis a házuk, négyzet-alaku épület, a melyet fal vesz körül. Ennek mind a négy oldalán egy-egy kapu van. A homlokfalakat háromszögek — az egyetörtés misztikus jelképei — díszítik. Az ujonczokat a hűség és loyaltás termében esketik fel. Itt áll az oltár és a kilenczetemes pagoda, amelyben a szövetség öt szerzetes alapítójának képmása látható. Páholyokat csak félreeső helyeken szerveznek, amelyekre nem terjed ki a mandarinok felügyelete; a városokban és élénk közlekedéssel bíró vidékeken a helyi elnökök házában gyülekeznek. A páholyok szerszámai nagyon sokfélék. Legfontosabb a „diploma” és a „véka”. Ebben tartják a többi közt azt a vörös pálcát, a melylyel a szövetségi törvények megszegőit büntetik. Van ott továbbá számos zászló, egy írótabla, mérleg, olló, a melylyel az ujoncznak levágják a czopfját stb.

Ennek a páholszervezetnek a megalapítása óta a „Nagy Hung-Szövetség” ügyeit az öt főpáholy nagymestere igazgatja. Az egyes páholyok élén „elnökök” állnak, akiknek az „al-elnökök”, „mesterek”, „tanácsosok” és egyéb alsórendű tisztviselők segédkeznek, akik többnyire virágot viselnek a hajukban. Az új szer-

dig azok is nagyok valának, de az ujkabba a padlásról bele ugorhatott. Aztán kék bekötöt harasztból és sárga vászon kötöt. És keddi reggeleken igen szorgalmasan tanította tárgonezóján a heti vásárra szánt készportékát a „timárok árulóhelyére.”

S ha néha az utczán találkozott velem, csak huzodózva nyujtotta felém kérges kezét, aminek ujjain a körnök megfeketedtek. De én elkaparítottam e kezeket és el sem eresztettem, míg velem beszélt.

Gyöngéden szerettem őt. És a járókelők sokszor visszafordultak ránk: a kék bekötős, nagy csizmás timárlegényre és a ezilinderes járdakoptatóra, a mint egymás kezét szorongatják.

Egy időben Pista eltűnt. Csak évek múlva láttam viszont. Hogy megváltozott! Azt mondta Spanyolországban Cordovába volt. Egész lényen valami fenhéjázás nélküli értelem honolt s arca azt látszott mondani, én tudom mit érek!

Én pedig maradtam itthon és maradtam a mi voltam. Azaz, hogy én is törvényszéki jegyző voltam már akkor. De mi az egy Cordovához!

És Pista egy napon azzal lepott meg, hogy a lakadalmára hívott. S rá egy évre a keresztelőre is.

Ott voltam mind a két ünnepélyes aktuson. S csak azt sajnálom, hogy a mit ő köszöntőben emlegetett a nálam is „minél előbb bekövetkezendő hasonló esetekre” nem hívhattam meg őt. Mert nálam az övéhez hasonló esetek nem következtek be...

De némileg vigasztalt az a tudat, hogy a hajdani verseim és leveleim kellőleg lettek méltányolva és a kedves kis menyasszony — később „komámasszony” boldoggá tette a Pistát!

Mert a mit másnak csináltam az beütött. De magamnak nem tudtam egy asszonykát keríteni... Pedig már akkor deresed-

tem és ha az ősz megjelent, csak arra emlékeztem, hogy megint vénebb lettem egy évvel — és még mindig aglegény vagyok.

Hát azóta? Hova hanyatlottam, hová vénültem?...

A kisasszonyok, a kiket hajdani ótáink alatt nézegettünk, mind régen férjhez mentek. S én hiába sétálok többé itt a korzón, az, a kit én várok, nem jön. És nem is fog jönni...

Istenem! Hiszen olyan régen elment egy más valakivel, olyan régen volt az... Még az oltárhoz is én vezettem, de aztán félre álltam, hogy más a helyemre lépessen és elmondhassa véle a holtomiglant...

Az is az én hibám!

Tréfának véltem az életet és a szerelmeskedést is. A lányok sohasem vettek komolyan s én végig vőfiskedtem nekik a fiatal ember-korom s ők mind elmentek a boldogság honába s itt hagytak engem...

... És mit ér a kariér is már most, a mit a pályámon csináltam? Semmit!

S nekem úgy tetszett egy napon, hogy ez az élet egy nagy szürkeség és én vagyok benne a szürke ember, a szomorú szürke ember. A ki soha sem lesz többé vidám s szívében egy üres, végtelenül sivár világot hord addig, a míg él!

De nem soká fog már élni.

És ez jól van így.

A szép napsugaras ősz reggelen gondolom végig mindazt s a járókelők vidáman mennek el melletttem. Egyik megtaszit.

— No nézd! A timár! A Pista!

Bele ragadok és faggatni kezdem:

— Hova Pista, hova?

— Árulni nagyságos uram. Hallom, hogy táblabíró lettél. Sok szerencsét pajtás!

S ezt a hamisítatlan beesületesség hangján mondja a Pista, ami minden irigységtől ment.

Aztán sok mindenről beszél a Pista. Végül azt kérdi, hogy mondjam meg mi lett a spanyolokkal nagy vereségük után? Pista még mindig azt hiszi, hogy a hajdani emberrel van dolga, akit örökké kérdezett és a ki mindig tudott a kérdésére felelni. Akkor másról kérdezett a Pista, most a spanyolok után tudakozódik, a kiket szeret szegényeket, mert a mint mondja, jó bántak vele mikor köztük járt.

Csak néztem-néztem a mint beszélt. Piros arcát, és sima homlokát s haját, a miben egy ősz szál se volt, még most is olyan ébenfekete mint hajdan!

S megvallom, a betegek önzésével irigyeltem mindezeket tőle.

En is voltam ilyen egészséges. Ily egészen, igazán egészséges ember. Oh, de régen volt az, régen, nagyon régen!...

És akkor tavasz volt! Az élet tavasza! Most már csak ősz van... S az időben Pista nem a spanyolokról, hanem Mignonról beszélt. A kis Mignonról, a ki olyan szép lehetett valamikor és bizonyára kedves is, mikor azt kérdezte:

Kennst du das Land, wo die Citronen blühen,
Im dunklen Laub die Goldorangen glühen?...

S azt se tudom, miért, hangosan felkaczagtam, attól aztán rámjött a köhögés.

Pista aggódva nézett rám.

— Te köhögsz?

— Még pedig szokszor, öregem. Aztán minden bevezetés nélkül kérdeztem:

— Te Pista, tudod e még a Mignon versét?...

Pista valami jóleső melegséggel bámult bele a fényes, napsugaras reggelbe. Mosolygott. Talán a mult jutott eszébe. Az a visszahozhatatlan régi kor. Talán más, csak esendesen felelt:

— Hogyne tudnám. De csak magyarul,

vezetben oda módosították a felvételi feltételeket, hogy a felavatandónak nem vágják le a czopfját, ha szavahihetőleg bebizonyítja, hogy kínaiak közt él, akiknél köztudomás szerint a czopf elvesztése súlyos becsületlenítő büntetnek a büntetése.

A szövetség tagjai egymás közt sokféle ismertető jelt használnak, vonatkoznak ezek az ismertető jelek arra, ahogyan valahova belépnek, ahogyan leteszik az esernyőt, ahogyan a kezükben tartják a kalapot, ahogyan teát isznak, ahogyan a czipőt viselik és több efféle. A Hung-szövetség minden egyes tagja megkapja a szövetség pecsétjének színes lenyomatát, amelynek eredetijét a szövetség feje őrzi. Ez a pecsét ötszögletű és olyan chifferrelirással van ellátva, amelyet csak a beavatottak tudnak elolvasni. Ezeket a pecsét-lenyomatokat talizmánnak is használják.

A Hung-szövetségnél fiatalabb és még hatalmasabb titkos társaság a „Ko-lav-Huj”, a hivatalnokok és idegenek zsarolásai és sikkasztásai ellen alakult szövetség, amelynek tagjai közt különösen sok a katona és a konzervatív kínai. Azt tartják némelyek, hogy a boxerek ennek a szövetségnek egyik alosztályát képezik és ezért terjedt el oly gyorsan a boxer-mozgalom. Hogy a „Ko-lav-Huj” ellenséges indulattal viseltetik az idegenek iránt, abból is kitűnik, hogy ez a szövetség ismételt tette közzé a misszionáriusok és a „fehér ördögök” (európaiak) kiirtására buzdító röpiratokat. A „Ko-lav-Huj” antidinasztikus érzelmű is és — amennyire titkos tanai ismeretesek — a kommunizmus egy nemét akarja létesíteni.

A kínai kormányának vagy az európai gyarmati hatóságoknak a titkos társaságok elnyomására irányított törekvései többnyire hajótörést szenvedtek a szövetség tagjainak passzív ellentállásán. Amint a hatóság fellép a titkos szövetség ellen, ez azonnal számtalan apró csoportra oszlik, amelyeknek mindegyike más nevet visel és amelyek kipróbált bizalmi fér-

fiat közvetítik a látszólag megszűnt szövetség belső összeköttetését és ezzel fennállását is.

Némely nagy titkos társaság külső működéseként néha évtizedekig szünetel, úgy, hogy a hatóságok abban a hiedelemben ringatódnak, hogy a szövetség már régen megszűnt. De ha magasabb hullámokat vet a politikai élet, akkor hirtelen előáll ismét a régi titkos társaság, mint jelenleg a boxer-mozgalom alakjában.

Jubileumi ünnepély Debreczenben.

— augusztus 21.

A keresztyénség megszilárdulásának és a magyar szent koronának kilencszázades évfordulóját fényes ünnepséggel ülte meg a katolikus egyház városunkban is.

Az ünnepélyt megelőző estén litánia volt a r. kath. templomban, azután körmenet az Egyetértés dalegylet zenekarának részvétele mellett. Majd toronyzene rekesztette be az esteli programot, melyet szintén az Egyetértés dalárda zenekara adott elő.

Másnap, István király születésnapján korán reggel, egy óra hosszáig zúgtak a hangok a kath. templomban.

Nyolcz órakor vette kezdetét az ünnepélyes nagy mise, amelyen fényes segédlet mellett dr. Wolafka Nándor vál. püspök-plébános pontifikált.

A templom belsejét az oltárfőnél nemzeti lobogókkal díszítették. Ott hangzott el az ünnepi istentisztelet s ez alatt az egyházi ének- és zenekar nagyhatású miséje. Mise után körmenet indult ki a templomból.

Elöl ment a Vilmos-huszárok csoportja, a mely után a honvédség díszbeöltözött századai következtek. Utánuk a dalárdák, majd egyházi lobogók alatt a hívők és katolikus egyesületek haladtak.

En pedig esőndesen kullogok végig a korzón. Lánykák jönnek szőkék és barnák, ha ösmerem őket, köszönök nekik, lassan suttogva. Nem bírom hangosan többé, hogy a báránnyelűk omladozzanak tőle! . . .

— El, el. Holnap elutazom, oda, ahova a kis Mignon vágyott. Az gyógyít meg engem! . . .

Haza czipelem azt az összetört testet s fáradtan kimerülve ülök a sok összepakolt lom közzé.

— Olaszország, San-Remó! oh, de messze is van, oh de messze is van! Hát ha meghalok mig oda érek? . . .

Aztán az ablakhoz megyek és kikönyökölök. Emeleten lakom és az utczára nyílik az ablak. S nézem, nézem a nyüzsgő tömeget, a mi vidám és lármás mindig.

Él!

— Ha én is meggyógyulhatnék! Csak még egy tavaszt érhetnék. Csak egyet!

Az orvosom jön.

Megtapintja az üteremet. Kérdezet és a lélegzetem hallgatja.

Szorongva kémlelem az arcát. Nem változik.

— Ne menjen el uram — mondja szokott, közönyös hangján.

— Hogyan — kérdezem a betegek reménykedésével. — Nincs rá szükségem. Ugy is meggyógyulok? . . .

Komorán szól, mint a halálharang.

— Ön férfi. Ne menjen el, mert lássa, én ugy hiszem, hogy hazája földjében szebeket álmodik az ember! . . .

Megértettem.

Tehát csakugyan itt az ősz s aztán jön a tél!

És a tavasz?

Elmult, elröpült és több az én számomra nem lesz! . . .

A körmenet a plébánia épületénél felállított szószerk körül állt meg s hallgatta áhitattal dr. Wolafka Nándor alkalmi prédikációját.

Előbb a Szent-László dalárda énekelte el a Hymnus-t, azután a püspök tartotta meg alkalmi beszédét, mely után rövid imát mondott, a melyben áldást kért a magyar hazára, a királyra.

Az alkalmi beszéd után a Szent-László dalárda a Szózat-ot énekelte el.

Ezután újból toronyzene volt s az „Egyetértés” zenekara most is a Szózat-ot, Mária énekeket és végül a Hymnus-t adta elő.

Délután meg nagy népünnepély volt a Nagyerdőn. A dalárdák, testületek a Szent-Anna-utczán gyülekeztek lobogóik alatt s három zenekarral, beláthatlan embertömeg óriási sokasága közt vonultak ki a Nagyerdőre, ahol akkor már szintén nagy közönség hullámzott.

A Nagyerdőn a Hymnus eléneklése után vette kezdetét a népünnepély. Volt ott egy csomó szórakoztató tréfás verseny, este hat órakor a dalárdák hangversenye, 8 órakor nagyon szépen sikerült tűzijáték és utána fesztelen jókedv mellett táncvigalom.

A nagy közönség meglelégedéssel távozott otthonába e pompásan sikerült ünnepélyről.

HIREK.

— **Honvédeink hadgyakorlaton.** A 3 ik honvéd gyalogezred ma este indul el városunkból a hadgyakorlatokra három külön vonattal. Az első indul 9 óra 3 perczkor, a többi 1—1 órai időközökben. Az ezred fél 5, illetőleg 6 órakor Kálkapolnára érkezik és Kápolna nyugoti kijáratnál fekvő legelőn szabad táborba száll. Az ezred és dandárban megejtendő szabad menetek alatt az ezred a következő állomásokon fog átjelezni: Aug. 22-én egyik fele Karácsondon, míg a másik fele Adácson, 23-án Csányon, 24-én táborozás Jászfelső-Szentgyörgy közelében, 25. és 26-án Szentmárton Katán, 27-én Nagy-Kátán, 28-án Tápó-Szent-Mártonban, 29-én Szent-Márton-Kátán. — Az ezredgyakorlatok aug. 22—25-ig, dandár 26—29-ig, hadosztály és hadtest gyakorlatok pedig aug. 30 tól, szeptember 7-ig tartanak. Aug. 30-tól, szept. 4-ig Szele, Szent-Márton-Káta, Kóka, Körös területén hadosztály, 5—7-ig záró gyakorlaton a 4. hadtest kötelékében Gyömös, Tápó-Bicske és Kóka között. Lefuvás szeptember 7-én lesz s 8-án már itthon lesznek vitéz harcossaink s még aznap leszerelnek az öreg bakák.

— **A király születésnapja Hadháza.** A kora reggeli órákban mozsárgyű lövése figyelmeztette a lakosságot, hogy diesőségesen uralkodó apostoli királyunk 70-ik születési évfordulója van. Reggel 8 órakor haladó istentiszteletet volt, melyen igen sokan vettek részt, az előjáróság is teljes számban. Nagytiszteletű Szabó Lajos ev. ref. lelkész remek alkalmi imát mondott. A községben különösen a fő-utczán a házak fel voltak lobogóva.

— **A király születésnapja.** Lélekemelő ünnepély volt Álmosdon is — felséges királyunk hetvenedik születésnapján — a helybeli izr. imaházban. Az ünnepély a reggeli „Musaf” imánál vette kezdetét, a mikor ugyanis Steiner Márton tur-terebesi kántor a „Hanósán-Tesiu” imát valóban megkapó szépen adta elő, az ünnepély tulajdonképen délután 3 órakor kezdődött, a midőn a közönség a Dávid zoltárából felséges királyunk jólétéért és hosszantartó életéért könyörgött, ezután Weiszberger Juda hitközségünk talmudistája gyönyörű beszé-

a németjét elfeledtem. Hogy is van csak . . . ? ahán . . .

Es rákezdte a timár! 25 év alatt, a cserzőkád mellett nem feledte el!

Tudod, hol a hon, hol cizitrom virul?

Sötét lomb közt arany-narancs pirul,

Kék ég alul szelid szellő sóhajt,

Lenn myrtus áll, babér magasra hajt.

Tudod! ah! tudod? Ah!

Oltalmazóm, vigy engem, vigy oda!

A vállára csaptam.

— Szép, hogy nem feledted el Pistikám. Én sem. Tudom már hol van az a hon öregem — tettem hozzá szomorodottan — én is oda megyek gyógyulni. Oda küld az oltalmazóm, a doktorom! . . . Pedig majd meglásd Pista, én nem jövök vissza onnan többet. Nem is képezed, milyen rosszul vagyok a nyár közepe óta! . . .

Pista bamba kétségbeeséssel nézett meg jobban, aztán szomoruan motyogta:

— Csakugyan nagyon hitványul nézel ki Dénes. Hát köhögsz?

Aztán ajánlotta a felesége herbateáját a mi ötöt is kigyógyította mikor köhögött.

— Hiszen tudod, a komaasszonyod! A keresztfiad is nagy már, most tiszította a bőrkötet az színbe. . . Istenem, Istenem, hogy te ilyen rosszul vagy! . . . Tudod, mikor versek irtál nekem Dénes? . . . milyen jó egészségben voltál akkor! . . . Milyen szép versek voltak azok! Hozzám is jött, a feleségem. . . Hogy te ilyen beteg lettél. . . De mitől is kaphattad el? . . . Mitől? . . . Ennye veszettem tette, szórom a kedvét, hátha azt a herbateát mégis megpróbálnád! . . .

Alig birtam megszabadulni a Pistától.

S mikor elhagyott, azt vettem észre, hogy hosszasan néz utánam, mint az olyan távozó jó ismerős után szoktak, a ki messze megy, messze. A honnan talán vissza sem jön többé!

det tartott, többek között remekül ecsetelte királyunk jóságát, végül azon imával fejezte be beszédét, hogy: miután felséges királyunk egy embernek szánt életet, már átélte, — boldogult fia Rudolf trónörökös helyett, ujult erővel boldogan sok-sok évig uralkodjon, ezután ismét egy rövid ima következett, minek meg története után Kirez Leopold ur tartott nagyhatású beszédet, szintén könyörögve királyunk hosszú életéért. Ezután Steiner Márton kántor a Hanósán-Tesiú imát énekelte, a miután a magasztos ünnepély d. u. 6 órakor véget ért.

— **Értesítés.** Tekintettel a folyó hó 28-án kezdődő őszi tanítóképességi vizsga idejére, tisztelettel kérem az ev. reform. tanítóképző intézet gyakorló iskolájába felvett tanulók szüleit, hogy gyermekeiket f. hó 27-én (hétfőn) iskolába felküldeni, illetőleg felhozni méltóztatassanak. Egyszersmind értesítem azokat a t. szülőket, kik gyermekeiket a főiskolában elhelyezett elemi osztályokba óhajtják járatni, hogy nevezett osztályokba a beiratás szintén folyó hó 27-én veszi kezdetét. Kérem ennél fogva a jelzett napon gyermekeiket felküldeni, illetőleg felhozni. Fizetendő a beiratáskor 1 korona tisztogatási díj, 30 fillér pedig országos tanítói nyugdíj illetékben. A nem református vallásúak a fentebb kitett összegben kívül 8 korona évi tandíjat fizetnek. Debreczen, 1900. augusztus hó 21. Kovács Lajos tanítóképző-int. igazgató, mint a főiskolában elhelyezett elemi iskolák felügyelője.

— **Véres bosszu.** Horváth Dezső és Lába Aurél kőfaragó munkások barátságos érzülettel iszogattak vasárnap éjjel a Homok-kert soron levő Löwy-féle koreszmában. Mikor aztán már kissé pityókös állapotba kerültek, valami ok miatt összezdördültek egymással. Horváth bosszusán távozott el s lesbe állva várt Lábara. Mikor ez kilépett a koreszmaajtón, a bosszusomjas Horváth egy éles késsel rárontott és hasba szurta vele. A megszurom ember véresen rogyott össze. Beszállították a kórházba.

— **Halálozás.** Sulyos vesztéség érte Löw József hírlapíróársunkat. Édesatyja, kit huzamos idő óta szegezett ágyához az életerejét elsorvasztó betegség, e hó 19-én örök álmura hunyta szemeit. A szenvedőnek megnyitattott a sir, hogy annak hús ölében a nyugalom csendes éjjele lebegjen felette. A gyermeki szeretet véghetetlen türelmével ápolta kintől lesujtott édesatyját a mi kollégánk, mint illik a szülei szeretet melegét hálás érzettel viszonzni kívánó gyermekekhez s elhunytáról a következő gyászjelentés küldetett be hozzánk:

Löw Lajos és neje Hirsch Janka s gyermekeik: Mariska és Ilonka; Löw Ignác és neje Reich Gizella; Löw József, Löw Karolina és Löw Bertalan úgy a maguk, mint a többi rokonok nevében is a legmélyebb fájdalommal tudatják felejthetetlen jó apa, szerető nagypapa, após és rokonnak, néhai Löw Mórnak folyó évi augusztus hó 19-én, reggeli 6 órakor, életének 75-ik évében hosszas s kínos szenvedés után történt kimúltát. Megboldogult kedves holtunk hült tetemei f. hó 20-án d. u. háromnegyed 4 órakor fognak Simonffy-utca 39. sz. gyászháztól az izr. sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Debreczen, 1900. aug. hó 19. Nyugodjék békével!

A megboldogult temetése nagy részvét mellett folyt le s a már megnyugodott szenvedő porrászei felett Krausz Vilmos főrabbi tartott szívet megható szép gyászbeszédet. Most már pihen békén és sirja felett ott virraszt szerető gyermekei hálás kegyelete. Legyen álma csendes és nyugalma zavar-talan.

— **A hozomány.** Tragikomikus rablási história történt a minap a bácsmezei Kaics

községben, mint Szegedről jelentik. Kochl Jakab kaicsi kereskedő férjhez adta a leányát, de az esküvő napján nem tudta vejének kifizetni az egész kikötött hozományt. A boldog vőlegény halasztást engedett azzal a feltétellel, hogy az após 1900. augusztus 14-ig kifizeti a hozomány hátralevő részét. A mézesetek leperogtek, mult az idő, elérkezett a fizetés napja is. De a szegény após nem tudott eleget lenni az írásba foglalt szerződésnek. Tegnapelőtt aztán kétségbeesetten rohant a csendőrhöz és elmondta, hogy feltörték s kirabolták az üzletét s e miatt a vejének sem tud fizetni. Kihallgatásakor azonban cserbenhagyta a furfangja s kiderült, hogy az egész rémes rablási esetet maga koholta. Most aztán vizsgálatot indítanak ellene a hatóság félrevezetése címén.

— **Gör. kath. iskola Debreczenben.** A jövő tanév elejétől, vagyis szeptember elsejétől kezdve a gör. kath. egyház külön iskolát nyit, egyelőre még csak egy tanítóval. Iskolai helyiséget addig is, még állandóbb épülethez juthat, a Kőlesey-utca 22 sz. alatt bérelt az egyház, a tanító-választást e hó 26-án fogja megtartani.

— **Értesítés.** A t. ez. szülők és gyámok ezennel értesítetnek, hogy iskoláinkban a beiratások f. hó 29-dikétől bezárólag szeptember hó 1-ig naponta d. e. 9-től 12-ig az iskola tanácstermében fognak eszközöltetni.

Felhivatnak a t. ez. szülők és gyámok, hogy a tanítás sikerének érdekében is, iskolaköteles gyermekeiket jelzett időben annyiival is inkább beiratni el ne mulasztják, mivel azontul csak iskolaszéki engedély mellett történhetik beiratkozás.

Egész vagy fél tandíjmentesség iránti kérvények f. hó 24-ig az iskolaszéki jegyzőnél nyújtandók be (iskola, tanácsterem) naponta d. e. 9—11 ig.

Az első osztályba csak 6 éves gyermek vétetik fel születési és himlőoltási bizonyítvány bemutatása mellett.

Az ismétlőköteles 12—15 éves leány-növendékek beiratása ugyanesak a fenti időben s helyen történik. Az izr. iskolaszék.

— **A kinalak** már túlhaladták kulturájuk legmagasabb fokát és el kell ismerni, hogy elég értelmességgel bírnak arra, miszerint ipari működésük különböző ágaiban kitűnőt alkossanak, mint például a lakk-készítésben is. De ma már ebben is tulszárnyaltuk őket; nevezetesen a gyorsan száradó, ragyogó lakkokban, melyek e tulajdonságuknál fogva különösen padlók bevonására alkalmasak. Ilyen különösen a valódi Christoph-lakk, mely a kontinensen a legelső helyet foglalja el. A valódi Christoph-lakk használata annyi gyakorlati előnyt nyújt, hogy egy háziasszonynak sem szabad elmulasztani egy vele való kísérletet. Szagtalan, azonnal szárad és tartóssága, jósága miatt használatra legelőssőbb (egy évben átlag egyszer kell megújítani). Ezért nincs szükségünk a kínai importra! A gyárnak Magyarországon többek közt Debreczenben is van raktára Félégyházi János és Ganofszky Lajos uraknál, hol eredeti üvegekben gyári áron kapható.

— **Iskolai értesítés.** A hajdu-szoboszlói m. kir. állami polgári fiúiskolában az 1900—1901. tanévre a beiratások szept. 1—6. napjain fognak megtartani. Az I. osztályba csak oly tanuló léphet, ki legalább 9. évét betöltötte s az elemi népiskola IV. osztályát sikerrel végezte vagy pedig felvételi vizsgát tesz. A következő felsőbb osztályba azon tanulók iratkozhatnak be, a kik az előző elégséges osztályzatot nyertek. Középsiskolából polgári iskolába átlépni kívánó tanuló azonban a tantervi különbözetből felvételi vizsgát tartozik tenni. Ha a tanuló ezen vizsgálatnak azonnal való letehetősére esetleg nincsen elkészülve, akkor neki előkészülés céljából halasztás engedélyezhető, azonban a vizsga letételéig csak mint rendkívüli tanuló tekintetik.

Az egész évi tandíj, beiratási díj s egyéb 15 kor. 30 fill., mely összeg a felvételtelkor fizetendő. Vagyontalan szülőknek jó magaviseletű és igyekező gyermekei tandíjmentességben részesülhetnek és tankönyvekkel is segélyeztetnek.

Polgári iskolánkban a jövő tanévvel a VI. osztály is megnyitván, ezzel intézetünk — a jelenlegi polg. isk. szervezet szerint — teljes betetőzést nyer. Ezzel kapcsolatban közs. jegyzői pályára lépni szándékozók részére tájékoztatásul megjegyzem, hogy azon tanulóifjakkak, kik az 1900—1901. isk. évben elvégzik a polg. isk. VI. osztályt, még joguk leendő arra, hogy az újabb szervezett közigazgatási tanfolyamra 1 évi segédjegyzői gyakorlat után, az 1901—1902. isk. évben fölvevessenek s így a jegyzői pályára léphessenek. H.-Szoboszló, 1900. aug. 18. Szécsi Miklós, áll. polg. isk. igazgató.

— **Betegség miatt a halálba.** Tanács Róza bűd-szent-mihályi illetőségű 35 éves leány bejött Debreczenbe, hogy betegsége ellen gyógykezeltesse magát. A klinikán külön szobája volt, hol gondosan ápolták. Ugylátszik azonban, hogy nem volt reménye felgyógyulásához, mert tegnap reggel egy selyem zsinórra felakasztotta magát az ablakfa horgára. Mikor reátaláltak, már halva volt. Hulláját a kórházba szállították. A rendőrség azonnal táviratozott hozzátartozóinak.

— **Egy aranyóra az,** amivel a hölgyeknek a legkellemesebb meglepetést szerezhetjük; de hogy ahhoz olcsón jussunk, vegyünk egy szelvényt a Haus Glück's Stern Chaux de Fonds i (schweiczi) óragyáros közkezen forgó 5 szelvényes iveről 1 kor. 25 fillérért. A Glück's Stern cégétől eddig városunkba érkezett órák már is sokakat meggyőztek ezen bejegyzett cég szolid eljárásáról. Arany, ezüst és metal órái saját gyárában készülnek és azokat kipróbálás előtt soha senkinek sem küldi el. A cég culans eljárása mellett a legszobben tanuskodik az a százezrekre menő elismerő levél, mely rövid idő alatt Osztrák-Magyarországból hozzá küldetett.

— **Az EMKE kávéházat,** mely modern berendezésével a legmagasabb igényeket is kielégíteni képes, ajánljuk t. olvasóink jóindulatába.

x **A ki olcsón akar venni** borból pénz, szivar- és dohánytárczát, sakk, dominó, sétabot, valódi ezüst és ébenfából dohányzó készleteket, esernyőt önműködő zárral, valamint mindennemű dohányzó eszközöket, — tajtékipák, szípkák, száruk rendkívül nagy választékban kaphatók Schwartz Dániel dohányzó-eszköz különlegességi üzletében a Bika alatt.

Gutenberg-ünnepély.

(Nyomdászok mulatsága.)

Debreczen, aug. 21.

E hó 19-én az esti alkonyat homályát fényes kivilágítás őrte el a Margit-fürdő dísztermében. A szemlélő tarka változatos sokaságot látott oda vonulni. Elment mindenki, a ki jól akart eltölteni egy estét.

A helybeli derék nyomdászok és betűöntők tartották ottan mulatságukat, a halhatatlan Gutenberg emlékének szentelvény egy estét a szürke napok közül.

Es a mulatság szellemileg kitűnően is sikerült. A legteljesebb sikert aratták e tekintetben az ólomvilág törekvő, derék munkásai.

Az ünnepély egy pompás nyitányval vette kezdetét. A helybeli Munkás Dalegylet énekelte Veres Tóni szép zenéje mellett a Rakóczy-indulót, mely induló még ma is pezsgésbe hozza a vért, kivált oly szép zene mellett, mint volt a Veres Tónié, aki tüzzel, érzéssel játszotta ezt a feledhetetlen nemzetit dalt.

Nyitány után ismét a Munkás Dalegylet szerepelt, dr. Horváth Akos „Késő vágy” című szerzeményét adva elő nagy tapsviharral között.

Dr. Benedek János lépett ezután a felolvasó asztalhoz. Rövid, de frappáns értekezést tartva Gutenberg János életéből. A felzúduló tapsvihar, mely ismét és ismét megújult, jutalmazta a felolvasást.

Ekkor ismét újabb tapsvihar keletkezett. Bacsonyi Erzsike lépett a színpadra s magyar népdalokat énekelt. Ő is sok tapsot kapott.

Utána Péntek Lajos szavalta el Morócz Jenő Gutenberg című szép költeményét, melyet a Munkás Dalegylet követett „Régi nótá” című dal előadásával.

Újabb meglepetés követte ezt. Schwarcz József zenedei növendék lépett a pódiumra s játszott hegedűjén szép magyar dalokat igazi művészettel. Elmondhatjuk, hogy ez estélynek e művészi játék képezte koronáját.

Az ünnepélyt egy vigjátéknak nevezett, de inkább bohózatnak illő előadás fejezte be. Az angol kisasszony című darabját adták elő Morvay Zoltánnak. A mulatságos jelenetekkel tarkított vigjáték nagy tetszést aratott s műkedvelő előadásán sikerrel lehet máskor is előadni.

A szereplők mindenképpen műkedvelőktől alig várható ügyességgel játszott. Takács Sándor igen jó Libucz Gergő volt, a Brinke Gábor Palija, ki Libucznak volt az unokaöccse, igazi jó alak volt és sok derűtséget keltett. A Végh János Timsó Mukija is nagyon beillett a keretbe.

Szabó Ida és Erdélyi Erzsike ügyes játéka nagyban hozzájárult a darab sikeréhez.

A szerzőt egy szép babér-koszorúval tisztelték meg, a szereplő hölgyek pedig egy-egy szép virágcsokrot kaptak, melyet Sinkovics kertész felette izléselesen készített.

A műsor után táncz következett, mely virradtig tartotta együtt a jókedvű fiatalokat.

Általában elmondhatjuk, hogy a Gutenberg-ünnepély fényesen sikerült s csak gratulálhatunk hozzá derék nyomdászainknak.

A tánczestélyen jelen volt hölgyek névsorát s következőkben adjuk:

Asszonyok: Özv. Tózsér Sándorné, Buzgó Ferenczné, Nagy Sándorné, Szuchán Gyuláné, Makai Sándorné, Molnár Károlyné, Orbán Jánosné, Molnár Imréné, Cseresznyés Ferenczné, Holes Jánosné, Takács Sándorné, Schwarcz Leopoldné, Vályán Györgyné, özv. Kovács Mihályné, Péntek Lajosné, Kiss Peterné, Papp Lajosné, Szöllőssy Dánielné, Necht Józsefné, Heller Józsefné, Csáky Alajosné, Kurucz Béjáné, Erdélyi Ferenczné, Kuch Mihályné, özv. Szücs Mihályné, Dömsödy Ferenczné, özv. Szücs Gyuláné, Benedek Sándorné, Uri Mihályné, Meleg Lászlóné, Nagy Józsefné, Schön Sándorné, Fási Györgyné, Imre Istvánné, Keszler Vilmosné, Grünfeld Jakabné, Kiss Józsefné, özv. Szabó Gyuláné, Aszalós Lajosné, Sübet Ferenczné, Major Ferenczné, Kajós Jánosné, Kovács Mihályné, Béressy Mihályné, Varga Istvánné, Halpert Miksáné, Szabó Károlyné, özv. Kübecher Dávidné, Szepessy Sándorné, Weinrauch Pálné, G. Szabó Kálmánné, Kiss Miklósné, Belényesi Lajosné.

Leányok: Szuchán Róza és Lenke, Nagy Etelka, Becze Mariska, Molnár Rózsika, Schwarcz nővérek, Kovács nővérek, Vályán Mariska, Kis Eszti, Kis Zsuzsika, Kis Mariska, Pap Juliska, Szöllősi Erzsike, Szöllősi Mariska, Nicht Margit, Diószegi Ilonka, Morvay Etelka, Erdélyi Mariska, Erdélyi Erzsike, Hoffmann Szeréna, Bajor Tekla, Kis Juliska, Váró Mariska, Nagy Erzsike, Magy Mariska, Führ Ilonka (Tisza-Füred), Lehős Etelka, Fási Rózsa, Fási Eszti, Imre Juliska, Bogdán Rózsa, Grünfeld Rózsa, Kis Eszti, Kis Róza, Szabó Rózsika, Fialkovic Jolánka, Burai Juliska, Rosenberg Szeréna, Béresi Vilma, Kübecher Katalin és Ilona, Barta Zsuzsika, Szécsy Mária, Varga Mariska, Kis Eszti, Nagy Róza, Szepesi Juliska.

TÁVIRATOK.

— A „Debreczeni Ellenőr” eredeti táviratai. —

A király köszönete.

Budapest, aug. 21. Ő Felsége meleg köszönetet küldött a szultánnak, ki születésnapján gratulációt küldött hozzá.

Steiner püspök utóda.

Budapest, aug. 21. Hir szerint Steiner püspök utóda Fischer Colbrió Ágoston esztergomi kanonok lesz.

Bresci pöre.

Róma, augusztus 21. Turasi ügyvéd barátai nem értenek egyet, hogy Turasinak el kell vállalni Bresci védelmét. Turasi a védelmet Maino szocialista képviselővel együtt elvállalja.

A délafrikai háború.

Fokváros, aug. 21. Dewette és Delarey bur vezérek Pretóriától husz mértföldnyire hirtelen felbukkantak.

A kínai háború.

London, augusztus 21. Walderee tábornokot Münchenben nagy ünneppel fogadták. A pályaudvaron mind az öt királyi herceg megjelent.

London, augusztus 21. Viktoria királynő a pekingi angol tengerészőrség parancsnokának elismerő táviratot küldött a hősiességéért.

Sanghai, aug. 21. Három főtisztviselőt lefejeztek. Két idegen elleneséget és Jilien-Juesut, a csungliamen tagját. Junglu tábornokot, az idegenek barátját Csing herceg bebörtönöztette.

London, aug. 21. A császár és császárné Pekingtől hatvan mértföldnyire vannak, hol Tuan herceg őrzi őket.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Elítelt rabló. Egy elvetemült fiatal ember felett hozott súlyos ítéletet e hó 17 en a helybeli kir. törvényszék.

Bobos Elek, peéri születésű husz éves ifju volt a vádlott, aki felett ítéletnek kellett. Súlyos bünt követett el és súlyosan lakol érte. A törvény igazságossága lesujtotta a vakmerőt, aki vadállati módon ember társára tört és kirabolta.

A mult év június hó 11-én esteli 7—8 óra között történt, hogy a csendes lelki nyugalommal haza igyekező Nagy András munkást a vádlott megtámadta s miután a védtelen embert botütéssel elkábította, ruhából kivekötöztette s egy forintnyi pénzét is elrabolta.

Babost e tettéért már elítélte a helybeli kir. törvényszék a mult év október 18-án tíz évi fegyházra. Ugyde a zilahi kir. törvényszéknek is volt leszámolnivalója Babóssal, mert valami lopást követett el s decz. 5-én ott is elítélték két évi fegyházra.

E hó 17-én Baróti Béla kir. törvényszéki bíró elnöksége alatt tartott végtárgyaláson összbüntetésül tizenegy év és hat hónapi fegyházra ítéltetett a rabló legény.

Az ítéletben a vádlott megnyugodott s az jogerőssé vált.

Illavának hát nemsokára ismét lesz egy új lakója.

§ Bünygyi végtárgyalások. A debreczeni kir. törvényszék büntető osztályánál az 1900-ik év augusztus hó 19-től 26-ig az

alább irt ügyekben lesz főtárgyalás, u. m.: 1900-ik év. augusztus hó 24-én, pénteken: Kovács Róza ellen lopás büntetteért, Boros Károly ellen lopás büntetteért. Ugyanaznap még ítélthirdetések.

KÖZGAZDASÁG.

Lépfene fertőzés. A szarvasmarhák a lépfenét leggyakrabban fertőző takarmány utján kapják s azért a baj kikerülése céljából legelső sorban kívánatos azon takarmányt, melynek etetése közben a baj fellépett, tovább nem etetni. A tapasztalat azt is bizonyítja, hogy legtöbbnyire az árteres, vagy zombékos helyről származott takarmányok idéznek elő az állatoknál különböző betegségeket; ez okból tanácsos az ily területeknek javítása; lecsapolás, szarítás a különböző trágyaszerek alkalmazásával, a melyek a takarmánytermő terület flóráját egészen átváltoztatják. Ott, hol eddig ugynevezett savanyu füvek domináltak, fellépnek a legjobb minőségű pázsit-félék s pillangós virágu növények, a melyek etetése sok bajtól védheti meg a gazdát. Ha már egyszer sikerült jó növényzetet előállítani, arra kell törekedni, hogy az fenn is tartassék. A takarmányföldeknek évenkénti boronálása s három évenkénti komposztozása, avagy műtrágyázása sokat segít a növényzet diszlésén.

A répanak magra való termelése egyike a legjövődelmesebb gazdálkodási ágaknak. Sok gazda panaszkodik ugyanis, hogy takarmányrépa vetése rosszul kel ki s mindegyik gazda ugyanekkor a vetőmagot hibáztatja. Legjobb tehát, ha a gazda maga termeli a szükséges vetőmagot, a mi sok fáradságba nem kerül. Ősszel ki kell válogatni a répa szedése alkalmával a fajtahű, egészséges, sértetlen gyököket s ezeknek leveleit — a szivlevelek kivételével — kézzel gyengén leaszarjuk. Az ily módon megtisztított répaegyedek tőleire egyszerű kupacba rakatnak s tavasszal, midőn az idő megengedi, április elején a még ősszel jó mélyen megszántott, istálló és műtrágyával megtrágyázott földben 70—80 cm. sor, illetve növénytávolságra készített lyukakba ültetnek ki. Ha az elültetett répa már fakadni kezd, — a gyomirtás céljából a földet megkapáltatjuk s midőn a száraz annyira kifejlődtek hogy a szél azokban kárt tehetne, azokat felkarózzuk. A karózáskor leszedjük úgy a fattyuhajtásokat, mint a gyengébb hajtásokat és egy répan csak 4—5 erős szálat hagyunk meg. A mag szedése szeptember hó folyamán történik. Terméshozam holdanként 3—6 métermázsa.

Gyorsan felmelegedő homoktalajok javítására igen czélzerű eljárás a kékesillagfürtnek zöldtrágyázás céljából való vetése, — a melyet az elvirágzás után kell leszántani, vagyis akkor, midőn hüvelyei már fejlődni kezdenek. Tökéletes leszántása ugy eszközölhető, ha az eke taligájára s az eke gerendelyére egy lánczot alkalmazunk, oly czélből, hogy ez a szántóvas előtt a csillagfürtöt leszorítsa. Jobb eredmény elérhetőségét szénsavdus trágyákkal való együttes alkalmazás biztosítja.

KÜLÖNFÉLÉK.

* **A világ leggyorsabb hajója.** Mig a szárazföldön a távolságok legyőzésére a gyorsvonatok a legkényesebb igényeket is kielégítik, addig a tengeri utazásnál igen sok kívánivaló van még. Az angolok által legújabbban felszerelt és kipróbált torpedózúzó Viper azonban gyorsaság tekintetében tul tesz a mi gyorsvonatunkon. Sok kísérlet középeredményeül azt nyerték, hogy ez a hajó óránként 36.59 csomót (tengeri hossz mérték, egy csomó 1.87 kilométer) tesz, sőt a két legsebesebb menetnél 36.85 csomót, vagyis hatvankilenc kilométer sebességet is elért. Ha elgondoljuk, hogy gyorsvonatunk hatvan kilométer sebességgel halad és mily szemkápráztató a tovarohanó vidék látása, ugy elég bátorság kell ahhoz, hogy ilyen gyorsan uszó hajóra ülünk. A hajót nem közönséges hajógépek hajtják,

hanem gőzturbinák, a melyet már ezelőtt negyven évvel talált fel és alkalmazott először Stettinben Seydel Albert mérnök. Ő azonban nem tudott eredményre jutni vele, talán mert nem volt elegendő segédesszkeze. De, hogy az alap gondolat után készített hajóval bámulatos eredményt érhetni el, azt eléggé mutatja a Viper, a melylyel csaknem négy nap alatt Amerikába lehet hajózni.

* **Hosszu nevek.** Az angol levélíróknak nagyon kellemetlen lehet, ha egyik-másik gyarmati városba levelet akarnak írni. Muli szigetén (Argylesire) van egy falu, amelynek neve:

Drimtardhyrickhillichatan.

Angeleseában egy falu ilyen névvel:

Clanfairpuilligmyngyllgogruychimyrudrobryllilandyssiliogozosch.

Ez a hosszú név körülbelül a következőt jelenti: Szűz Mária temploma egy szép völgyben, egy rohanó folyó és a tiszolai templom mellett, a vörös barlang közelében. Szerencsére az angol posta megelégszik az első husz betűvel is.

Ezek azonban még nem a leghosszabb nevek. A leghosszabb nevet mindenestre Aristofanes találta ki:

Lepadotemachoselaclaeleoleokranioleip-sanodrimupotrimmatakilphioparaomeliitokatakeclumenokichlepkossuphophattopériste-ralektruonoptegkepbalopkigklopelcidagocsi-raiobaletragonopterugon.

Nem volt rövid a neve annak a hivatalnoknak sem, akit a hetvenes években alkalmazott a spanyol pénzügyminiszter:

Don Juan Nepomuceno de Burionagonalstarchazaglazwecha.

* **Öreg bükkfák.** A lotharingiai Bemilly községben több olyan bükkfa van, melyeket valóságos unikum gyanánt bámulnak a természetvizsgálók. Méternyi átmérőjű törzseik részut nőttek ki a földből, azután egészen vízirányosan nyulnak végig egy darabon s csak innen nőnek függélyesen fölfelé. Koronájuk pedig az ágaknak és galyaknak fantasztikus összegabalyodását mutatja. Az ottani statisztikai hivatal közlése szerint e bükkfákat, melyek most is üdék és egészségesek, már 1473-ban említi Vaillant történetirő.

RÖPPENTYÜK.

* **Kölesönösen.** Orvos: Bizony még nagy láza van.

Beteg: A lábaim is dagadtak orvos ur.

Orvos: Azt én nem bánom.

Beteg: Meghiszem, mert ha önnek lennének dagadt lábai, én se bánám.

* **Az apák büszkesége.** Három zsidó családapa ül a kávéházban s panaszkodnak egymásnak, hogy mennyi a kiadásuk fiaikra, a kik a önkéntes éveiket szolgálják.

— Az én fió — mondja az egyik — szolgál a jalogságnál. És minden héten elhőri egy poska és minden héten elveszt egy pangánét. Ez van minden héten száz króna!

— Az tsak semmi, — veti oda a másik, busan dobolva az asztalon — az én fió thőzér és minden héten elhőri egy ágyó!

— Ogyan hadjatak el — regél szomoruan a harmadik — jerekség a tietek. Oz én fió szolgál az ünkéntesség a tengerészettül. És ez a ozodar mindennap elhőri egy hajó!

REGÉNY.

A „Világ Szíve“.

— Regény 2 kötetben. —

Angolból fordította: Krampera János.

(Folytatás.)

70.

— Nincsen hát semmi haszna a róla való beszédnek, inkább élvezzük Tikal jóvoltából az ünnep gyönyöreit és ne juttasd eszembe a gyermekeket, mert még sirni találók s

meggyűlölköm a saját nővéreim közül is azt, a kit magzatokkal áldott meg a sors.

Zibalbaynak egy intésére tovább indultunk, de Maya egy pillanatra visszamaradt és fölkünkbe sugta.

— Nézzetek csak atyám arezára. Még soha sem láttam ily haragosnak. Pedig ezek mi ránk nézve még nem is olyan rossz új-ságok, — mondá és a sennorra pillantott.

Zibalbay e közben szakállát simogatva és magában mormogva gyors léptekkel haladt előre, míg egy nagy kapuiv alá nem értünk, hol két katona állott ért réz lándzsával kezében s beszélgetvén a körülte ácsorgó asszonynépséggel, majszolgatta az ödességeket, miket tőlük kapott.

Zibalbay elfőtte arezát ruhájával s meghagyván, hogy mi is úgy tegyünk, át akart menni a kapun, de a két katona keresztsbe tette előtte lándzsáját s követelte, hogy nevét és rangját mondaná meg.

— Kinek a rendeletére kéred ezt? — mondá Zibalbay.

— A mi urunknak, a kacikának rendeletére, ki most lakodalmi ünnepét üli nemes vendégeivel, — felelé az egyik katona. — Mondjátok, ti is közülök valók vagytok, kik oly későn jösztek?

Zibalbay leleplezte arezát: Nézzél rám, ember. Avagy elzáród előttem az én saját ajtómat?

A katona rá tekintett: A *kacika*, ki újra visszajött! — hebegé.

— Hogyan van hát mégis, hogy a *kacika* rendeletére állod el az ajtót? Vagy lehet egyszerre két *kacika* is a Sziv Városában? — kérde keserűen Zibalbay s a nélkül, hogy feleletre várt volna, belépett a palota udvarába, mi pedig követtük őt.

Áthaladva egy oszlopesarnokon s egy világosságot sugárzó ajtón, egyszerre egy nagy és csodálatos teremben találtuk magunkat. Hosszúsága körülbelül száz láb lehetett cedrusfa mennyezetét két sor gyönyörűen faragott faoszlop tartotta, az oszlopok közt gyümölcsesél, virágokkal, szinarany ívő készletekkel és ékességekkel megrakott asztalok állottak.

A falak szintén cedrusfával voltak borítva s az ezüst díszítések közt szinaranyból készült groteszk majomszobrok voltak felerősítve, mindenik pedig egy-egy ezüst lámpát tartott kezében. A teremnek tulsó végén kisebbszerű asztal állott, mellette trónhoz hasonló székeken és két oldalt testőrök-től körülveve egy asszony és egy férfi ült.

A férfi remek fehér ruhát és csillogó tollköpenyt viselt, mellén pedig a Szivnek kihimzett jelképe díszlett.

Homlokát arany karika szorította körül, közepén egy zöld tollakból készült forgóval, kezében pedig smaragddal díszített kis kormánypálczát tartott. Középtermetű, erős kötésű férfi volt, korára körülbelül harminczöt éves, hosszú fekete haja vállát verte. Areza csinos lett volna, csak fekete szemében lobogott valami sötét tűz, mely ellenszenvenessé tette s erős metszősű szája mellől a kemény vonás még akkor sem tűnt el, mikor mosolygott.

A mellette ülő hölgy szintén gyönyörű nászruhába volt öltözve, fehér szöveten ezüst himzés, mellén a királyi Sziv jelvénye ékeskedett, homlokát és keblét pedig smaragd-füzérek díszítették.

Fiatal, magas növésű, szép arczu nő volt; szeme szép és büszke tekintetű, bár mintha gonoszság rajtőzött volna mélyén. Csak rá kellett néznie az embernek s nem volt nehéz észrevenni, hogy a rajongásig szereti férjét, mert minden tekintete annak volt szentelve.

A királyi pár előtt a hosszú teremben ott zibongott és mozgott a vig lakodalmis népség. Selyem és bársonyruhába öltözött, szebbnél-szebb asszonyok és lányok énekeltek, nevetgéltek és táncoltak a fuvó hangszerek hangjainál; virágokkal és drágakövekkel ékített ruháik káprázatosan csillogtak a lámpák sárga fényében.

(Folyt. köv.)

Laptulajdonos: a Csokonai-nyomda.

Kiadó urilakás

Kossuth-utczán 26. sz. alatt, földszint az utczára 5 szoba, üveges előszoba és mellékhelyiségei azonnal bére-
vehető. Szép udvar, jóvizű kut, mosóház.
Értekezhetni **Kardos László** Kossuth-
utczai üzletében.

Pártoljuk a hazai ipart!

Első debreczeni fésűgyár

Kandia-utca 15. szám.

Ajánlja a legjobb ökor- és bivaly-szaruból készített fésűiből dusan be-rendezett raktárát a n. é. közönség szives megtekintésére.

Készít továbbá minden szaruból elő-állítható tárgyakat a legjutányosab árák mellett.

Ismét eladóknak megfelelő engedmény!

Ugyanitt egy — a gépkezelésben teljesen jártas — magyar illetőségű szakember azonnal alkalmazást nyer.

Elsőrendű hazai szakerőktől!

Eladó tehén.

25 drb. részben fias, részben ellős, magyar faj gulyabeli tehén a pocsaji gazdaságból eladó.

Bővebb felvilágosítással szolgál **Szunyogh Zoltán, Nagy-Marján** u. p. **Kis-Marja.**

Aranyéremmel kitüntetett tőkletes

fagymentes kutszivattyuk

60 koronától kezdve

díjtalan felállítással, — egyéb építkezési vastárgyak házhoz szállítással **gyári áron** kaphatók.

A szüret idejére pedig

minden külföldinél jobb és olcsóbb

szintén aranyéremmel díjazott, saját gyártmányu

Borsajtók és szőlőzuzók

lesznek raktáron a

Debreczeni

Vasöntöde és Géplakatosság

Péterfia—Hadház-utczai telepén,

mely mindennemű gazdasági, ipari és háztartási gépek javítását is legjutányosabban végzi.

KÖNYVKÖTÉSZEZET. * PAPIRKERESKEDÉS.

CSOKONAI-NYOMDA

DEBRECZEN, KOSSUTH-UTCZA 13. SZ.

Ajánlkozunk a sokszorosító-szakmába vágó mindennemű munkák elkészítésére. Modern berendezésünkkel és kitűnő munkaerőnkkel a legnagyobb igényeket is kielégíthetjük.

Könyvnyomdánkban mindennemű egyszerű, de izlées nyomtatványok, valamint művészies kivitelű díszmunkák is készülnek és pedig:

KERESKEDŐK RÉSZÉRE:

Árjegyzékek, körlevelek, számlák, jegyzékek, levélpapírok és borítékok, címkek, csomag-jegyek, áru-mintajegyek, bevásárlási könyvecskék, üzleti kártyák, csinos reklámplakátok és egyéb nyomtatványok.

TANINTÉZETEK RÉSZÉRE:

Az összes naplók, osztálykönyvek, díszes bizonyítványok, havi és évi értesítők, jegyzőkönyvek és tankönyvek.

ÜGYVÉDEK RÉSZÉRE:

A legtöbb nyomtatványt raktáron tartjuk, a készleten nem levőt pedig — bármily mennyiségben — a legrövidebb idő alatt készítjük el.

PÉNZINTÉZETEK RÉSZÉRE:

Mindennemű üzleti könyvek és egyéb kezelési nyomtatványok, u. m.: napi ıvek, lejáratı jegyzékek, sorsolási értesítések és egyéb ismertetések esinos fızetekben, szerzıdéses kötelezvények, váltók, biztosítéki okiratok stb.

VIGALMI RENDEZŐK RÉSZÉRE:

Izlées kivitelű bálı meghívók, szinlapok, programmok, beléptı jegyek, díszes táncrendek, stb.

KÜLÖNBÖZŐ ALKALMAKRA:

Eljegyzési és esketési jegyek és egyéb családı értesítések elegáns kartonra vagy mindennemű új divatú finom papírra nyomva, névjegyek, levélpapírok stb.

Könyvkötészetünk a modern technika eszközeivel dusan felszerelt könyvkötészet és díszmü-intézet, elvállalja gyors, olcsó és izlées eikészítését:

Iskolai könyvek,
Könyvtárak,

Ipari és kereskedelmi könyvek,
Nyomtatványok,
Díszes táncrendek

Emlékkönyvek,
Albumok,

és minden e szakmába vágó különlegességeknek.

Ajánljuk a kor igényeinek megfelelően berendezett

Papirkereskedésünket

melyben a legjobb minőségű papír-, író-, rajz- és festészeti szerek kaphatók. Ajánljuk továbbá dusan felszerelt papírgyári raktárunkat, mindennemű irodal-, csomagoló-, levélpapírok beszerzésére, továbbá iskolai írások és fızetek, tollak, tollszárak, teljes irodal és iskolai berendezésekre.

A Debreczeni Ellenőr

kiadóhivatala a legjutányosabb áron vállal hirdetések felütő és izlées kivitelben.

Minden munka a legnagyobb gonddal kiállítva mindamellert más kezdetleges kivitelnél olcsóbb áron.